

Cinema i Drets dels Infants

LA VIDA ÉS BELLA

Principi 6: L'infant, per al desenvolupament ple i harmoniós de la seva personalitat, necessita amor i comprensió. Sempre que sigui possible, haurà de créixer a l'emparedat i sota la responsabilitat dels seus pare i mare i, en qualsevol cas, en un **ambient d'afecte i de seguretat moral i material**; llevat de circumstàncies excepcionals, l'infant d'edat tendra no serà separat de la seva mare. La societat i les autoritats públiques tenen el deure de dedicar una cura especial envers els infants sense família o que estiguin mancats de mitjans de subsistència. Per al manteniment dels fills de famílies nombroses, convé concedir subsidis estatals o d'altra mena.

Objectius generals

- ✚ Afavorir el coneixement dels drets per part dels joves. Il·lustrar la declaració i procurar que s'interioritzin els drets dels infants, fent els estudiants més sensibles a les seves violacions, tot partint d'una metodologia que afavoreix l'empatia i la comprensió de l'altre.
- ✚ Procurar-los competència cinematogràfica, donant-los l'oportunitat de veure un cinema de qualitat i d'estils ben diferents que els ajudaran a afinar el seu propi gust i els pot servir d'introducció a una educació de la imatge.

Objectius específics

- ✚ Descobrir el sentit del sisè article de la Declaració, tractant especialment de la cura dels infants, de la necessitat de dotar-los de seguretat material i afectiva.
- ✚ Introduir el paper de la banda sonora: la importància, el sentit i la capacitat de commoure que representa.

LA VIDA ÉS BELLA

PRESENTACIÓ DE LA PEL·LÍCULA

Fitxa tècnica i artística

Títol original: *La vita é bella*

Direcció: Roberto Benigni

Guió: Vincenzo Cerami i Roberto Benigni

Interpretació: Roberto Benigni (Guido), Nicoletta Braschi (Dora), Giorgio Cantarini (Giosué), Giustino Durano (oncle Eliseo), Giuliana Lojodice (Directora), Sergio Bini Bustric (Ferruccio), Marisa Paredes (Mare de Dora), Horst Buchholz (Dr. Lessing), Amerigo Fontani, Pietro De Silva, Francesco Guzzo, Raffaella Lebboroni, Claudio Alfonsi, Gil Baroni, Massimo Bianco.

Producció: Gianluigi Braschi i Elda Ferri

Fotografia: Tonino Delli Colli

Música: Nicola Piovani

País i any: Itàlia, 1997

Durada: 120 min.

Qualificació: Per tots els públics

Escenes de DVD

1. Arribada a la Toscana	13. Deportació
2. L'oncle de Guido	14. La decisió de Dora
3. Buscant feina	15. El camp de concentració
4. Lliçons per a cambrer	16. Les regles del joc
5. Els poders de Guido	17. Els primers punts
6. Trobada a la plaça	18. Missatge per Dora
7. Les endevinalles del doctor	19. El cansament de Giosué
8. Un italià autèntic	20. El joc del silenci
9. Cita sota la pluja	21. Nou missatge
10. Festa de compromís	22. La darrera nit
11. Guido, Dora i Giosué	23. L'alliberament
12. L'àvia	24. Crèdits finals

Resum

Guido és un jove emprenedor i vital de la Toscana, que marxa del poble cap a la ciutat amb el seu amic el poeta Ferruccio. Ple d'il·lusions, pensa obrir una llibreria. Mentrestant treballa com a cambrer a l'hotel del seu oncle, on comença a percebre una certa intolerància contra els jueus. Coneix a Dora, mestra d'escola i filla de bona família, promesa amb un alt funcionari feixista) de qui s'enamora i amb qui es casa i té un fill: Giosué. Tenen una vida tranquil·la. Guido té una llibreria i Giosué ha fet cinc anys. Amb l'entrada a la segona guerra mundial, el 1943, Itàlia promulga les lleis racials i pare i fill són perseguits per ser jueus i portats a un camp d'extermini, on Guido fa una exhibició d'imaginació per fer creure al seu fill que la situació que viuen és un joc i que com a premi els pot tocar un tanc de veritat, una pura fantasia que acabarà d'un moment a l'altre.

Nota pel professorat

La història de ficció està molt relacionada amb la vida del director. D'una banda els fets passen a la Toscana, d'on és Benigni. Tot i que la seva família no és d'origen jueu, el seu pare fou empresonat a Alemanya durant la segona guerra mundial.

La pel·lícula està molt fonamentada en l'obra de l'escriptor Primo Levi, jueu italià deportat a Auschwitz, que va marcar molt la trajectòria de Benigni. És una cinta plena de referències a Chaplin i als germans Marx.

Té un ritme molt mesurat, que s'inicia amb una història romàntica a la qual es van afegint aspectes inquietants que van marcant el pas a la tragèdia. Es pot dir que és una cinta de dos temps, còmica a l'inici, que es va convertint en tragèdia. Però malgrat els moments més durs hi ha sempre una punta d'humor o d'ironia. Com diu el mateix Benigni, "El riure ens salva, ens obliga a considerar-ho tot, el costat surreal i el costat divertit. Imaginar ens disposa a no quedar reduïts al no-res. Ens dóna coratge per sobreviure totes les nits sense fi".

En algun moment abans, enmig, o al final de la pel·lícula, caldrà fer referència a la segona guerra mundial i als feixismes. Pot ser una bona ocasió per mostrar com els feixismes no són només tendències polítiques, sinó que també es manifesten en certes actituds d'avui: fanatismes, intolerància, racisme, etc.

Com visualitzar la pel·lícula a l'aula

1ª. Del capítol 1 al 9 és la preparació, del 10 al 14 el nus i del 15 al final el desenllaç. Es pot veure, per tant, en tres parts i queda temps per a un treball bàsic de comprensió.

2ª. Prioritzant el que és fonamental del film per comprendre l'argument i el tema plantejat, proposem la tria de:

1. Arribada a la Toscana
2. L'oncle de Guido
3. Buscant feina

-----

6. Trobada a la plaça
7. Les endevinalles del doctor
8. Un italià autèntic

-----

11. Guido, Dora i Giosué
12. Deportació
13. La decisió de Dora
14. El camp de concentració
15. Les regles del joc

-----

20. El joc del silenci
22. La darrera nit
23. L'alliberament
24. Crèdits finals

Atenció. Aquesta pel·lícula es pot veure en català!

Els talls de les distintes escenes no sempre es corresponen amb el pas del temps o amb el canvi en l'argument, per això creiem que la tria s'ha de fer a mesura del grup i per tant, serà el professorat qui decidirà. Nosaltres fem una doble proposta:

ABANS DE VEURE LA PEL·LÍCULA

◆ Activitats prèvies

- Per parelles intenteu descriure el que és o ha de ser un "**ambient d'afecte i de seguretat moral i material**". Feu un llistat de les condicions mínimes que ha de tenir un infant o jove per poder dir que viu:
  - En un ambient d'afecte
  - Amb seguretat material
  - Amb seguretat moral

Si resulta difícil de fer-ho en positiu pensem-ho en negatiu: quan diríem que un infant no té un ambient afectuós i quan no té seguretat moral o material?

- Cita quines pel·lícules has vist que tinguin una bona banda sonora.
- Alguna vegada has anat al cinema o has mirat una pel·lícula perquè té una magnífica banda sonora?

◆ El títol i les caràtules

El títol

El títol d'aquesta pel·lícula s'ha respectat a molts països. Què imagines que suggereix.? Creus que resumeix l'argument a la pel·lícula o que té un punt d'ironia?

La caràtula

Estudi de les caràtules relacionades amb el film

- De cadascuna
  - Què diu la fotografia?
  - De què informen les lletres?
  - Qui són els personatges?
  - Com van vestits?
  - Quina relació hi deu haver entre ells ?
  - Hi ha descripció del contingut del film?

- De la que nosaltres usem
  - Què remarca?
  - Al final del film pots identificar de quina escena es tracta o és un muntatge que no té res a veure amb la pel·lícula?
  - Quines expectatives et crea? Al final del film creus que s'han acomplert les expectatives que t'oferia la caràtula?
  - Què t'hi sobra o què t'hi falta?

- Comparem

Si ens fixem en les distintes les caràtules, quins elements tenen en comú i quins són diferents ?

◆ Fitxa d'observació

Llegirem amb atenció les tasques per fer mentre veiem la pel·lícula, i a mesura que hi hagi algun aspecte d'interès, l'anirem anotant.

- Anotar els esdeveniments més importants com si fossin els títols dels capítols d'una novel·la.
- Anotar algun aspecte especial de la pel·lícula: una frase, una imatge, una mirada, una fotografia, etc.
- Just acabada de veure, fer un llistat dels temes que creus que tracta la pel·lícula.

PARLEM DE LA PEL·LÍCULA

◆ Bateria de preguntes

- ◆ Respondre a aquestes qüestions:
  - Què diu aquest film sobre els infants?
  - És una ficció o pot passar en la realitat?
  - T'has posat a la pell de Guido?
  - Com creus que haguessis reaccionat tu?
  - Quin sentiment et provoca l'actitud de Dora ?
  - Creus que l'actitud de Guido, amagant la veritat al seu fill, és correcta?
  - Què explica la pel·lícula?

◆ L'acció: L'espai i el temps

L'espai

- Llocs on passa l'acció: país, ciutat, camp o àrea geogràfica.
- Ubicar en un mapa d'Itàlia alguns dels llocs on passa l'acció: Arezzo, Toscana, etc.

El temps

- Època de l'acció: passat o present.
- Buscar informació sobre l'Europa de l'any 1939. Repassar el temari d'història per tal d'emmarcar l'època en la que succeeixen els fets.
- Intentar de fer un càlcul del temps que passa entre l'inici i el final de la pel·lícula: anys, estacions, dies, hores, etc.

◆ Els personatges

• Com són els personatges principals?

Buscar els adjectius que millor defineixin els personatges

	<u>Físicament</u>	<u>Psicològicament</u>	<u>Altres característiques</u>	
Guido				
Dora				
Giosué				
* AJUDA				
Trets físics				
Algunes observacions que es poden fer				
-Aspecte físic general: alt, prim, ros, fort				
-Com es mou: elegant, nerviós,				
Trets psicològics				
Buscar entre aquests adjectius algun que vagi bé per a usar en la descripció dels personatges				
Bondados	Perseverant	Generós	Humil	.....
Calmat	Solidari	Indiferent	Obedient	.....
Tolerant	Ordenat	Impacient	Colèric	.....
Pacient	Voluntariós	Sincer	Respectuós	
Delicat	Amical	Amable	Apassionat	

• Com reaccionen emocionalment els personatges?

Pots detectar algun moment del film on sigui molt explícit algun dels següents sentiments per part d'algun dels personatges principals?

	<u>Sentiment</u>	<u>Personatge</u>	<u>Moment del film</u>
Ira			
Tristesa			
Temor			
Plaer			
Amor			
Sorpresa			
Disgust			
Vergonya			
* AJUDA			
Ira : fúria, ultratge, ressentiment, còlera, exasperació, indignació, aflicció, acritud, fastiguejament, irritabilitat, hostilitat, violència, odi, etc.			
Tristesa : pesar, malenconia, pessimisme, llàstima, autocompassió, solitud, desesperació, aflicció, abaltiment, esllanguiment, etc.			
Temor : ansietat, aprensió, nerviosisme, preocupació, consternació, inquietud, cautela, incertesa, paor, por, terror, fòbia, pànic, etc.			
Plaer : felicitat, alegria, goig, diversió, orgull, extremiment, embadaliment, gratificació, satisfacció, eufòria, èxtasi, etc.			
Amor : acceptació, simpatia, confiança, amabilitat, afinitat, devoció, adoració, afecte, estima, tendresa, consideració, predilecció, etc.			
Sorpresa : commoció, desconcert, admiració, estranyesa, atordiment, estupefacció, esbalaïment, meravellament, etc.			

Disgust: menyspreu, avorriment, aversió, disgust, repulsió, desplaer, desgrat, pena, aflicció, sofriment, turment, empipament, molèstia, decepció, malestar, etc.

Vergonya: culpabilitat, molèstia, disgust, remordiment, humiliació, arrepentiment, mortificació, deshonor, etc.

La pel·lícula

Des de quin punt de vista està explicada la pel·lícula? Marca amb una creu el que creguis correcte:

- a. Per ordre cronològic
- b. Des del començament del problema
- c. Amb salts enrere (retrospecció o flash back)
- d. Amb salts endavant o flash Forward
- e. Amb el·lipsis

- Podries assenyalar l'ús d'un primer pla, d'un pla curt i d'un pla americà?
- Pots assenyalar algun pla general i algun pla de detall?
- Pots recordar un pla en picat i algun en contrapicat?

(una vegada preguntat, repetirem i preguntarem el sentit de cada pla i de cada forma de narrar)

◆ Exercicis i activitats

➤ Quins són els moments especials del film per a tu?

➤ Resumeix l'argument del film en 5 ratlles

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

➤ Escollir un personatge del film i inventar un diàleg entre ell i tu. Què li preguntaries, que li suggeriries, etc.

El final de la pel·lícula

- Creus que el final de la pel·lícula és coherent amb tota la història?
- Creus que podries millorar el final de la pel·lícula?
- Afegir-hi algun personatge més o treure'n algun
- Amb quin dels personatges viuries i amb quin no i per què?
- Quins valors representen els distints personatges del film (es pot posar una llista de valors positius: solidaritat, tendresa, estimació, tolerància, comprensió, generositat, amicitat, etc.?)

◆ Com a resum

- Quina relació hi ha entre el títol i el contingut de la pel·lícula? (És un cant d'esperança, és una ironia?)
Podries pensar altres títols?
- Personalitza la caràtula. Dibuixa la teva caràtula a partir d'elements distints de la pel·lícula que pots trobar a Internet: lletres, fotografies dels actors, fotogrames de publicitat, etc.

PARLEM DELS DRETS DELS INFANTS

Principi 6: L'infant, per al desenvolupament ple i harmoniós de la seva personalitat, necessita amor i comprensió. Sempre que sigui possible, haurà de créixer a l'empara i sota la responsabilitat dels seus pare i mare i, en qualsevol cas, en un **ambient d'afecte i de seguretat moral i material**; llevat de circumstàncies excepcionals, l'infant d'edat tendra no serà separat de la seva mare. La societat i les autoritats públiques tenen el deure de dedicar una cura especial envers els infants sense família o que estiguin mancats de mitjans de subsistència. Per al manteniment dels fills de famílies nombroses, convé concedir subsidis estatals o d'altra mena.

➤ Quina relació té aquesta pel·lícula amb els Drets dels infants?

Podria servir per a il·lustrar el **principi sis** de la Declaració dels drets dels infants? Per què?

◆ Tenir dret a la protecció

Un ambient de protecció enforteix psicològicament els infants en la mateixa mesura que una bona alimentació fa preveure una bona salut.

- **Comprensió de l'article**

- Rellegir amb atenció el text de l'article i fer-ne un comentari ampli.

- a) Començarem per anotar tots els mots que no entenguem.
- b) Escrivem a la pissarra el que no entenguem o el que ens hagi cridat l'atenció.
- c) Parlarem de les qüestions que hagin sortit a la pissarra tot buscant exemples o apel·lant a l'experiència personal o familiar.
- d) Intentarem arribar a una conclusió que resumeixi el que s'ha dit sobre l'article.

- **Dret a la protecció.**

Per tal d'evitar situacions de desprotecció, cal que els pares i tota la societat estigui molt atenta, però també que els propis nens i nenes siguin vigilants d'ells i d'elles mateixos. Per això cal que tenir en compte algunes recomanacions:

INSTRUCCIONS DE PROTECCIÓ DELS INFANTS

1. Els fills han de conèixer i memoritzar l'adreça i telèfon de casa, i si s'escau d'algun familiar proper.
2. Quan els fills surten de casa, cal que els pares sàpiguen on van i amb qui. I també cal saber què fan, encara que es tracti d'una persona que coneixen. Tenir cura de saber qui, com, on, quan i per què.
3. Abans d'acceptar qualsevol obsequi o oferta : diners, joguines, etc., preguntar què es demana a canvi o què comporta.
4. Jugar preferentment amb amics i amigues, sobretot quan s'és lluny del marc familiar o del barri.
5. No acceptar cap mena d'aproximació física de persones que no coneixem o que coneixem poc. No deixar-se tocar cap part del cos privada o íntima (les parts del cos que cobreix un vestit de bany).
6. Davant la proposta de deixar-se retratar, avisar a la família o a l'adult responsable.
7. No obrir la porta quan estan sols a casa, tret del cas que sigui algú d'estricta confiança.

Qüestions

- **Les normes**

- Quin sentit creus que tenen aquestes normes?
- Les trobes exagerades?
- En matisaries alguna?

- Quines trauries?
- Per la part que et toca: Les compleixes? Justifica la teva resposta.
  - A l'inici del film se sent una veu en off que diu: " Aquesta història és senzilla, però no és gens fàcil d'explicar-la. Com en una faula hi ha dolor i com a les faules és plena de meravelles i de felicitat", quin sentit donaries ara a aquesta frase?
  - Tornant a la pel·lícula
- Creus que l'actitud de Guido amagant la veritat és correcte?
- Què haguessis fet tu, al seu lloc?
- Saps alguna altra pel·lícula que també pogués exemplificar aquest principi?
- Hi ha alguna altra pel·lícula que et faci pensar en aquesta?
- Comenta aquesta declaració del director de la pel·lícula, Roberto Benigni: "No hi ha res més bonic i emotiu que una història d'amor amb un nen. La idea de salvar un nen del trauma. La idea de protegir la seva innocència és una de les més antigues, meravelloses i profundes que poden existir a la Terra. Giosué pot entendre-ho tot, però al mateix temps, pot pensar que es tracta d'un joc".

◆ Teatralització

Proposta: Es dóna una breu història embrionària a grups de 4 o 5 estudiants i l'han de desenvolupar dramàticament, ja sigui amb mímica, amb veu, fent un petit guió, incorporant banda sonora etc., i usant o no materials auxiliars, per exemple disfresses improvisades, pintures facials, màscares, etc. En definitiva, han de vivificar la història i fer-la creïble. Una vegada cada grup ha representat la història ens preguntem quina ha estat la posada en escena més versemblant, més enriquidora, més realista, més imaginativa, etc. I ens demanem com es pot resoldre el cas que plantegem. Ens posem a imaginar solucions i ens proposem de trobar-hi alternatives.

Tinc set anys i no tinc casa, una vegada un home que deia que era el meu pare em feia captar i si no li duia prou diners m'estovava. Un dia que havia quedat ben nafrat, em va veure un senyor i em va dur a una residència i em van dir que m'estaria allà fins que trobessin els meus pares.

- Quins aspectes de l'article sis creus que hi ha implicats en aquesta narració?
- Pots imaginar algunes circumstàncies que hagin dut a aquest infant a trobar-se sol?
- Qui hauria de vetllar per casos com aquest?
- Com t'agradaria que acabés aquesta història?
- Com creus que pot acabar?

◆ Què fer?

Per tal d'ajudar a fer realitat aquest dret:

Què hi poden fer les famílies?

Què hi pot fer l'escola?

Què hi poden fer els mitjans de comunicació?

Què hi pot fer la societat?

Què hi pots fer tu?

PARLEM DE CINEMA

La banda sonora. La música

Les bandes sonores són fonamentals en el cinema, perquè incideixen en els aspectes emotius que plantegen les escenes: l'amor, la violència, la compassió, etc. Serveixen per crear climax, per determinar atmosferes i preparen l'espectador. En aquesta pel·lícula la música és molt important i ha estat triada i creada amb molta cura.

Qüestions

- Guido i Dora assisteixen a la representació de l'òpera *Contes de Hoffmann* de Jacques Offenbach. De quina època és Offenbach i què pots esbrinar sobre l'òpera?
- Havies sentit mai aquesta peça "Belle nuit", o altrament coneguda per *Barcarola*? Si la resposta és afirmativa, pots recordar en quina ocasió?
- En algun moment dramàtic del film treure la imatge i endevinar la continuïtat de la narració a partir de la música.
- En quin moment de la pel·lícula no hi ha música i per què?

➤ Anàlisi d'un fragment del film

Seqüència 2 / 0 1' 01". Guido i el seu amic van per una carretera italiana. Els frens fallen i els confonen amb un cotxe oficial feixista. Més tard, mentre reparen el vehicle, Guido coneix Dora.

. Passar l'escena sense so en primer lloc i després amb so. Què afegeix el so a la seqüència?

A *La vida es bella* hi ha distints temes musicals identificables, els pots destriar? Ajudem amb unes notes que poden recordar-los:

Tema de "l'amor"

$\text{♩} = 60$

Tema principal

$\text{♩} = 60$ La vie est belle thème principal

Tema de la vida en el camp

$\text{♩} = 60$

Tema de la "mort"

- Què opines de l'ús de la música en aquesta pel·lícula?
- Creus que la música influeix en el desenvolupament de l'acció?
- D'aquesta pel·lícula canviaries alguna música?
- Quin importància té la música en una pel·lícula?

AVALUACIÓ

A tu què t'ha dit el film?

- ❑ Pot ser que avui, en alguna part del món es donin situacions semblants a la que presenta la pel·lícula ?
- ❑ Escriu tres ratlles justificant la teva opinió sobre la pel·lícula.

1. 2. 3.

Autoavaluació

- Què he après sobre els Drets dels Infants i sobre cinema?
- Perquè m'ha servit o em pot servir haver vist i treballat aquesta pel·lícula?
- Perquè m'ha servit haver vist i treballat aquesta pel·lícula?
- Quina relació té el que hem vist i fet amb la meva vida?
- Si hagués de triar una imatge per resumir la meva valoració de l'estudi d'aquest article seria...
- Després de veure el film, de les converses que hem tingut, dels exercicis que hem fet, ha canviat alguna cosa en el meu pensament o en els meus sentiments?
- He apreciat especialment la banda sonora de la pel·lícula?

PER SABER-NE MÉS

Filmografia

Fanny i Alexander de Igmarr Bergman
Niños del paraíso de Majid Majidi

Webs

Pàgina oficial del film:
www.bacfilms.com/vita/
www.lesfilmsdusafran.fr/